

Коцур Н. П.,
д.істор.н., професор, завідувач кафедри
медико-біологічних дисциплін,
ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький
державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди», Україна

ПРОФЕСІЙНА ОРІЄНТАЦІЯ ПІДЛІТКІВ: МЕДИЧНІ АСПЕКТИ

Анотація. Професійна орієнтація підлітків має велике значення в процесі надання допомоги підліткам у виборі майбутньої професії. Допомогти в правильному виборі професій підліткам, які мають хронічні захворювання і функціональні відхилення, покликана медична професійна орієнтація.

Результати дослідження показали, що робота з проведення професійної орієнтації серед підлітків здійснюється лікарями-педіатрами спільно з педагогами і психологами. Ця робота повинна проводитися на всіх етапах професійної підготовки підлітка, з урахуванням можливих змін стану здоров'я. Встановлено, що під час проведення лікарсько-професійного консультування в залежності від виявлених порушень стану здоров'я підлітка визначаються індивідуальні обмеження професійної придатності до впливу окремих професійно-виробничих факторів, за професіями та видами діяльності.

Ключові слова: підліток, здоров'я, професії, захворювання, професійна орієнтація, професійна придатність, лікарське професійне консультування, лікар-педіатр, медична довідка, медичні протипоказання.

Постановка проблеми. Формування професійної спрямованості людини відбувається в шкільні роки. Вибір професійного шляху, навчального закладу професійної освіти, подальше раціональне працевлаштування є важливими завданнями, які стоять перед підлітками. Допомогти в правильному виборі професії юнакам і дівчатам, які мають хронічні захворювання і функціональні розлади, покликана медична професійна орієнтація (МПО), яка є частиною професійної орієнтації школярів. Медична професійна орієнтація включає в себе систему заходів, спрямованих на психологічну підготовку підлітка до вибору професії на основі ознайомлення з його інтересами, нахилами, здібностями, станом здоров'я, особливостями фізичного та психічного статусу, а також з урахуванням знань про характер різних професій і вимогами, що висуваються ними до стану здоров'я і особистісних особливостей працюючих.

Актуальність і потреба в МПО нині зростає у зв'язку з негативними демографічними тенденціями, зниженням народжуваності і різким зменшенням чисельності працездатного населення країни; з несприятливими тенденціями в стані здоров'я сучасних підлітків; формуванням ринкових відносин та збільшенням вимог до інтенсивності і якості праці, що відповідно викликає збільшення навантаження на організм в процесі трудової діяльності і підвищує вимоги до стану здоров'я; несприятливим впливом на працюючих професійно-виробничих факторів, що призводить до зростання загальної і професійної захворюваності в багатьох галузях промисловості; з необхідністю самостійного працевлаштування випускників після закінчення загальної та професійної освіти; зниженням віку прийому підлітків на роботу відповідно до змін, внесених до Трудового законодавства України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед сучасних проблем медицини, гігієни та фізіології праці питання медичної профорієнтації школярів посідають вагомe місце. Значимість і необхідність подальшої їх розробки зумовлені комплексом соціально-економічних і медико-біологічних задач, спрямованих на фізіологічну та гігієнічну раціоналізацію умов праці, профілактику професійно зумовлених захворювань. Ці питання знайшли своє відображення в низці публікацій учених-гігієністів Ю. І. Кундієва,

В. І. Медведєва, І. М. Трахтенберга та ін. Особливе місце в реалізації професійного відбору займають питання фізіолого-гігієнічної оцінки професійної придатності до операторської праці. Це стосується, зокрема, підлітків, які освоюють операторські професії. Ці професії домінують в сучасному виробництві, науці і техніці, а підлітки відрізняються особливою чутливістю і труднощами адаптації саме до факторів, пов'язаних з розвитком техніки (нервово-емоційне напруження та гіподинамія). Про ці факти зазначається в наукових працях І. Б. Крамаренка, Л. М. Сухаревої, В. О. Бузунова, О. А. Нагорної, А. М. Ратушної, О. А. Бесєдіної та ін.

Висвітленню проблеми незадовільної професійної адаптації підлітків у зв'язку з їх станом здоров'я і психофізіологічними особливостями присвячені дослідження учених-лікарів Н. М. Харковенка, Н. П. Гребняка, Л. М. Сухаревої, Н. А. Безстрашної, Г. Н. Сердюковської та ін. У наукових дослідженнях О. А. Бесєдіної, Г. М. Сердюковської, В. І. Берзіна, Г. М. Єрьоменко зазначаються факти погіршення стану здоров'я підлітків у зв'язку з підвищеними вимогами до психофізіологічних якостей при освоєнні операторських професій. Це в свою чергу викликає необхідність надання допомоги підліткові у виборі професії, котра максимально відповідала б функціональним можливостям його організму.

Таким чином, незважаючи на наявність низки публікацій, в яких переважно відображені фізіолого-гігієнічні та психологічні аспекти професійної придатності підлітків, на даний час обмаль досліджень, присвячених медичній професійній орієнтації підлітків. В основному ці питання частково висвітлені в нормативних документах, що регламентують медико-соціальної аспекти навчання і трудової діяльності підлітків.

Метою написання статті є розкриття медичних аспектів професійного орієнтації і трудової діяльності підлітків в процесі професійного відбору і лікарського консультування.

Для реалізації цієї мети були визначені такі **завдання**: 1) проаналізувати джерела та літературу з досліджуваної проблеми; 2) з'ясувати основні напрямки, форми і методи медичної професійної орієнтації, медичні протипоказання до вибору професій підлітками з урахуванням стану їх здоров'я.

Виклад основного матеріалу. Результати різноманітних досліджень свідчать про наявну тенденцію погіршення показників здоров'я дітей та підлітків в Україні [1; 2]. Аналіз захворюваності показав, що більше 50 % підлітків у зв'язку з відхиленнями в стані здоров'я мають обмеження у виборі професій, пов'язаних із впливом шкідливих виробничих факторів, що може призвести до прогресування патології. Обмеження у виборі професії у школярів обумовлені в 45% випадків наявністю хронічних захворювань і в 35% випадків наявними вираженими функціональними порушеннями [5; 7; 10].

На жаль, нерідко самі підлітки і їхні батьки недооцінюють те, що вибір майбутньої професії залежить від стану здоров'я. Адже між станом здоров'я підлітка, його психологічними і поведінковими особливостями, з одного боку, і умовами професійного праці, з іншого, є досить тісна залежність. Існує безліч професій, робота за якими пов'язана з несприятливими наслідками для здоров'я або протипоказана при тих чи інших захворюваннях і фізичних вадах людини. Саме тому в загальній системі заходів з профілактики професійної патології виняткове місце займає організація якісного профілактичного і поточного медичного контролю за підлітками, які поступають вчитися або починають працювати за фахом. Ця проблема була і є предметом багатьох цілеспрямованих наукових досліджень, за результатами яких розроблені різні нормативні та рекомендаційні документи, що регулюють медико-соціальної аспекти навчання і трудової діяльності підлітків [5].

Відповідно до наказів МОЗ України №382 від 02.06.2009 р. «Про затвердження Тимчасових стандартів надання медичної допомоги підліткам та молоді» та №383 від 02.06.2009 р. «Про удосконалення організації надання медичної допомоги підліткам та

молоді» робота з проведення професійної орієнтації здійснюється лікарями-педіатрами, обслуговуючими підлітків 10 - 17 років, спільно з педагогами і психологом.

Медична професійна орієнтація (МПО) є системою заходів, спрямованих на забезпечення правильного вибору професії, спеціальності, форми навчання і місця роботи підлітками з урахуванням стану здоров'я індивідуума, його психофізіологічних і особистісних особливостей. МПО має два напрямки: лікарське професійне консультування і психофізіологічну професійну орієнтацію [4].

Лікарське професійне консультування спрямоване на забезпечення правильного вибору професії підлітками, що мають відхилення в стані здоров'я, з метою захисту їх організму від несприятливого впливу професійно-виробничих факторів, які можуть призвести до прогресування функціональних порушень і хронічної патології, виникнення ускладнень, тривалої втрати працездатності, ранньої інвалідизації. Психофізіологічна професійна орієнтація - допомога у виборі професії з урахуванням індивідуальних здібностей, психологічних і особистісних особливостей підлітка.

Лікарська професійне консультування включає 2 форми роботи:

- інформаційне забезпечення - ознайомлення підлітків, їх батьків та педагогів з медичними аспектами вибору професії, тобто з основними професійно-виробничими факторами, які можуть привести до погіршення стану здоров'я, особливо у осіб з хронічними хворобами і функціональними порушеннями;

- індивідуальна лікарська професійна консультація, в процесі якої основне завдання лікаря полягає у визначенні ступеня ризику прогресування відхилень в стані здоров'я підлітка і розробці конкретних рекомендацій щодо вибору професії або спеціальності, форми навчання і раціонального працевлаштування.

Згідно зазначених нормативних документів проведення лікарського професійного консультування покладено на шкільного лікаря, а при його відсутності індивідуальну лікарську професійну консультацію повинен проводити дільничний лікар-педіатр [3; 4].

На кожному етапі педіатр вирішує завдання, що відповідають віку і рівню освіти підлітка та потребам даного етапу. Умовно виділяються наступні етапи проведення лікарсько-професійного консультування:

- початковий етап - індивідуальне консультування школярів 4-8 класів в процесі формування професійного самовизначення;
- етап вибору професії при завершенні неповної (9 клас) або повної середньої освіти (11 клас);
- етап професійного навчання.

Під час проведення лікарсько-професійного консультування в залежності від виявлених порушень стану здоров'я підлітка визначаються індивідуальні обмеження професійної придатності до впливу окремих професійно-виробничих факторів, за професіями та видами діяльності. Професійно придатним слід вважати підлітка, здатного успішно освоїти професію і працювати в ній без шкоди для здоров'я [6].

На ранніх етапах лікарського професійного консультування за результатами профілактичних оглядів дітей, що проводяться в 10 і 12 років, завданням лікаря-педіатра є виявлення патологічних відхилень і призначення лікувальних та корекційних заходів, спрямованих на їх усунення і профілактику прогресування. У цьому віці робота по індивідуальному лікарсько-професійному консультуванню проводиться з дітьми, що мають виражені анатомічні дефекти, хронічні захворювання в стадії декомпенсації або незворотні функціональні розлади. Батьки таких дітей повинні бути проінформовані про стан здоров'я дитини і наявності порушень, які обумовлюють обмежений вибір діяльності, професій і спеціальностей. Цей факт повинен ураховуватися батьками, педагогами, психологами та шкільним лікарем в процесі формування професійних намірів підлітка. Таких учнів необхідно своєчасно орієнтувати на професії та спеціальності, які не протипоказані їм за станом здоров'я [8].

Найбільш відповідальними етапами лікарського консультування є періоди остаточного формування професійної спрямованості після завершення неповної загальної середньої освіти (9 клас) та повної загальної середньої освіти (11 клас). У ці періоди важливо своєчасне проведення лікарського професійного консультування для осіб з відхиленнями в стані здоров'я. Кваліфікована порада лікаря і підбір відповідних професій або спеціальностей повинен передувати остаточному професійному вибору підлітка. В іншому випадку в юнаків і дівчат, які страждають хронічними захворюваннями і вираженими функціональними розладами, виникає психологічна травма при необхідності зміни свого рішення у зв'язку з медичними протипоказаннями. Результати лікарської професійної консультації, медичні обмеження і рекомендації заносяться в спеціальний розділ: медична карта підлітка (форма № 025 /о) [4].

По завершенні неповної і повної загальної освіти і вступу на професійне навчання або на роботу на кожного випускника школи в територіальній дитячій поліклініці дільничним педіатром і лікарями-спеціалістами - хірургом, неврологом, окулістом, отоларингологом та ін. заповнюється затверджена МОЗ України медична довідка (лікарський професійно-консультативний висновок - форма 086/у). Лікар в обов'язковому порядку консультує підлітка і орієнтує його на професії, які підходять йому за станом здоров'я та які він може освоїти і надалі успішно працювати в них [8].

Основою лікарської професійної консультації є профілактичні огляди підлітків, що проводяться в декретовані періоди: 10, 12, 14-15, 16, 17 - річному віці. Якісне проведення профілактичних оглядів дозволяє виявляти ранні відхилення у фізичному розвитку та стані і встановлювати можливі обмеження у виборі професії за медичними показаннями, тобто встановлювати професійну придатність. Проведення профілактичних оглядів регламентовано вище зазначеними наказами МОЗ України [3].

На наш погляд, для повноцінного здійснення лікарського професійного консультування лікар повинен знати: морфофункціональні особливості підліткового віку, що обумовлюють своєрідність реакцій організму підлітка на різні професійно-виробничі фактори; особливості перебігу функціональних порушень і хронічних захворювань в підлітковому віці; обсяг медичного огляду підлітка, необхідний для винесення висновку про професійну придатність; умови праці та основні професійно-виробничі фактори, характерні для масових професій, і їх вплив на організм; про законодавство праці підлітків; основні регламентуючі та методичні документи з проведення лікарського професійного консультування [4].

При проведенні профконсультування лікаря-педіатра необхідно складати висновок і рекомендації, спираючись на такі положення: мінімальне обмеження можливості отримання професійної освіти і працевлаштування при максимальній охороні здоров'я; обов'язковий облік анамнестичних відомостей, даних поточного звернення за медичною допомогою, результатів профілактичних оглядів та додаткових обстежень підлітка за показаннями; комплексна оцінка функціонального стану всіх органів і систем з обов'язковим використанням функціональних проб при виявленні функціональних розладів, характерних для підліткового віку; уточнення форми, стадії і ступеня активності процесу та функціональної недостатності органу або системи при обстеженні підлітка, який страждає хронічними захворюваннями і функціональними порушеннями; вирішення питань професійної орієнтації лише по завершенні активного патологічного процесу і оцінці ефективності лікування.

В процесі визначення професійної придатності підлітків лікар повинен керуватися переліком медичних протипоказань. Згідно нормативних документів переліки професій і спеціальностей професійної освіти, рекомендованих підліткам з відхиленнями в стані здоров'я, складаються з двох частин: абсолютних і відносних протипоказань згідно основного переліку професій (спеціальностей) професійної освіти, рекомендованих підліткам з відхиленнями в стані здоров'я. У першу частину кожного переліку включені особливо важкі форми хронічної патології, захворювання в період виражених загострень,

в активній фазі, в стадії декомпенсації функцій, що підлягають інтенсивному лікуванню і призводять до втрати працездатності. Професійне навчання і трудова діяльність юнакам і дівчатам, які страждають такими важкими формами зазначених захворювань, протипоказані до поліпшення функціонального стану їх організму.

У другу частину кожного переліку внесені захворювання, анатомічні дефекти, функціональні розлади та стани, що часто зустрічаються в підлітковій популяції. При більшості нозологічних форм і груп хвороб в перелік включені по дві статті, у тому числі перша передбачена для випадків із тяжким або середньої тяжкості перебігом захворювання, а друга - з легким. Наведені професії та спеціальності носять рекомендаційний характер. Експертне рішення виносить лікар-педіатр (за участю лікарів-спеціалістів) в залежності від особливостей перебігу патологічного процесу, фази захворювання, його стадії, ступеня компенсації функціональних порушень, а також характеру одержуваної професії, умов навчання та проходження виробничої практики.

Висновки. Аналіз джерел і літератури із зазначеної проблеми показав, що правильний вибір професії, спеціальності, форми навчання і місця роботи підлітками повинен здійснюватися з урахуванням стану здоров'я індивідуума, його психофізіологічних і особистісних особливостей. Це питання знаходиться в полі зорі медичної професійної орієнтації, яка здійснюється лікарями-педіатрами спільно з педагогами і психологами.

При проведенні лікарського професійного консультування основне завдання лікаря полягає в підборі для підлітка з відхиленнями в стані здоров'я оптимальної спеціалізації, виборі місця виробничої практики та виробленню рекомендацій з найбільш раціонального працевлаштування. Ця робота повинна проводитися на всіх етапах професійної підготовки підлітка, з урахуванням можливих змін стану здоров'я.

Перспективи подальших досліджень полягають в проведенні моніторингу стану здоров'я підлітків на всіх етапах професійного консультування та розробкою оздоровчих і корекційних заходів залежно від наявності тих чи інших хронічних захворювань та функціональних відхилень.

Список використаної літератури

1. Беседіна О.А. Проблеми погіршення стану здоров'я дітей і підлітків в умовах навчального закладу // Актуальні проблеми і основні напрямки розвитку профілактичної науки і практики: всеукр. наук.-практ. конф. / О.А. Беседіна, Т.М., Котакова, Г.М. Даниленко. — Харків, 1997. - С. 51-55.
2. Гребнюк М.П. Соціально-медичні фактори ризику для здоров'я дитячого населення / М.П. Гребнюк, С.В. Вітришак // Охорона здоров'я України. — 2002. — № 3-4. — С. 12-14.
3. Резніченко Г.І. Проблеми охорони здоров'я дітей та матерів на сучасному етапі та можливі шляхи їх вирішення / Г.І. Резніченко, Ю.Г. Резніченко // Современная педиатрия. — 2005. — № 2(7). — С. 25-28.
4. Неділько В.П. Шляхи покращення здоров'я школярів / В.П. Неділько, Т.М. Камінська, С.А. Руденко // Гігієна населених місць. — К., 2004. — Вип. 44. — С. 546-549.
5. Леонова Л.А. Повышение эффективности производственного обучения подростков / Л.А. Леонова. — М., 1980. — С. 36-38.
6. Кундієв Ю.І. Професійні захворювання в Україні: Епідеміологічний аналіз / Ю.І. Кундієв, А.М. Нагорна. — К.: Авіценна, 2006. - 316 с.
7. Доротюк О. Вікові психологічні та медико-фізіологічні аспекти профільної орієнтації школярів / О. Доротюк // Дефектолог. - №1. — 2007. — С.28-30.
8. Круглова И.И. Медицинские и психофизиологические аспекты профориентации школьников: материалы Всесоюз. науч.-практ. конф. / И.И. Круглова. — М., 1991. — С. 69-76.
9. Лукьянова Е.М. Медицинские и педагогические аспекты проблемы сохранения здоровья детей / Е.М. Лукьянова // Междунар. мед. журнал. — 2003. — Т. 9. — № 3. — С. 69.
10. Молчанова О.П. Гігієнічні аспекти діагностики, прогнозування та корекції професійної придатності дівчат і юнаків, які здобувають медичний фах: дис... канд. мед наук. / О.П. Молчанова. — К., 2003. — 196 с.

Kotsur N. I. - Doctor of History, a professor of the Department of Health, and Biological Disciplines and Valeology of the State Higher Education Institution «Pereyaslav-Khmelnytsky Hryhoriy Skovoroda State Pedagogical University», Ukraine. **PROFESSIONAL ORIENTATION OF ADOLESCENTS: MEDICAL ASPECTS**

Abstract

Introduction. Professional orientation of adolescents is of great importance in the process attaching of assistance to adolescents in choosing of future profession. In this aspect, importance meaning has to their health. To help in the right choosing of profession by adolescents who have chronic illness and functional abnormalities, called of medical professional orientation. The topicality in the medical professional orientation is related from several factors, including the important role played of unfavorable tendencies in the state of health of modern adolescents. Formation of market relations and increase of the requirements to intensity and quality of work is increasing stress on the body in the process of work's activity and improves of the health requirements.

In spite of the presence of a number of publications, which mainly reflects of physiological and hygienic, psychological aspects of professional usefulness of adolescents, in this time is little researches dedicated of medical professional orientation of adolescents.

Purpose. In this context, the aim of our research consisted in elucidate of the medical aspects of professional orientation and work activity of adolescents in the process of selection and medical advice.

Results. The results of research showed that the work from realization of the professional orientation among adolescents carried of doctors-pediatrician together with teachers and psychologists. The main tasks of the doctor is the selection for adolescent with disabilities in the state of health of optimum specialization, choice of place of production practices and develop recommendations with the most rational employment. This work should be carried out at all stages of professional preparation of adolescent, from including possible changes of the state of health.

The medical-professional advice is necessary element of medical health of children and adolescents throughout all the period of school and professional teaching. During of realization the medical and professional consulting based on the detected violations of the state health of the adolescent determined of individual limits of professional usefulness to influence certain of professional-production factors, for professions and kind of activity. For medical evidence during the professional suitability understand the most comprehensive compliance of functionality possibility of body to requirements its applicable to the professions. Informations about the professional suitability of adolescent to the chosen profession recorded in the medical certificate (medical professional-advising conclusion – form 086 / U), confirmed by the Ministry of Health of Ukraine.

In the process of determining of professional proficiency of adolescents the doctor should be controled by a list of medical contraindications to the professions and specialties of professional education, its recommended for adolescents with disabilities is the state of health.

Conclusion. Thus, the realization of medical professional orientation lies in choice for adolescent with disabilities in the state of health of optimal specialization, choosing a place of production practices and making recommendations from the most rational work organize.

Perspective for further of scientific researches in this direction is considered in realization of monitoring of the state health of adolescents in all stages of professional advise and development of health and correctional measures depending on the presence of certain chronic illness and functional deflexions.

Key words: adolescent health, professions, illness, professional orientation, professional usefulness, medical professional advice, doctor-pediatrician, medical certificate, medical contraindication.

References

1. Besedina O. A., Kotakova T. N., Danylenko H. M. (1997). *The problems of ill the state of health of children and adolescents in conditions of educational establishment*. Kharkiv: Actual problems and main directions of development about prophylactic sciences and practices: All-Ukrainian. scienc. and practical. conf., 51-55 (in Ukr.)
2. Hrebniuk M. P., Vitrischak S. V. (2002). Social and medical factors of risk for children's health population. *Health protection of Ukraine*, 3-4, 12-14 (in Ukr.)
3. Reznichenko H. I., Reznichenko Yu. H. (2005). Problems of health protection of children and mothers at modern stage and possible ways their decided. *Modern Pediatrics*, 2 (7), 25- 28 (in Ukr.)
4. Nedilko V. P., Kaminska T. M., Rudenko S. A. (2004). Ways of improve the health of schoolchildren. *Hygiene of settlements*, 44 , 546 – 549 (in Ukr.)
5. Leonova L.A. (1980). *Increase of the effectiveness of industrial teaching of adolescents*. Moskva (in Russ.)
6. Kundiev Yu. I., Nagorna A. M. (2006). *Professional illness in Ukraine: Epidemiological analysis*. – Kyiv: Avitsenna (in Ukr.)
7. Dorotiuk O. (2007). Age psychological and medical-physiological aspects of profile orientation of pupils. *Speech Pathologist*, 1, 28-30 (in Ukr.)

8. Kruglova I. I. (1991). *Medical and psychophysiological aspects of proforientation of pupils*: Moskva: materials of all allied scienc. and practica, conf. 69-76 (in Russ.)
9. Lukianova E. M. (2003). Medical and pedagogical aspects of health problems saving children. *Internat. med. Magazine*, 9, 3, 69 (in Ukr.)
10. Molchanova O. P. (2003). *Hygienic aspects of diagnosis, prediction and correction of professional usefulness of girls and boys, who get medical profession: dis... of candidate medical sciences*. Kyiv (in Ukr.)

*Стаття надійшла до редакції 22.03.2016
Стаття прийнята до публікації 6.04.2016 р.*

UDK 378

Kuk Tomasz,
Prorektor, ds. Współpracy Międzynarodowej
Wyższa Szkoła Lingwistyczna w Częstochowie
Polska

COACHING – WYZWANIA I MOŻLIWOŚCI W NOWOCZESNYM KSZTAŁCENIU ZAWODOWYM

Streszczenie. W artykule opisano obecny stan kształcenia zawodowego zwracając uwagę na przedmiotowe podejście do studenta. Poprzez instrumenty coachingowe zaproponowano zmianę systemu kalibrując go na ściślejsze dopasowanie indywidualnych predyspozycji do planowanego w przyszłości zawodu. Ujawniono kluczowe obszary warunkujące motywację do nauki.

Kluczowe słowa: coaching, kompetencje zawodowe, poziomy neurologiczne, samoświadomość, celowość działania.

Współczesna edukacja zawodowa jest w stanie śpiączki wywołanej zapaścią wzajemnego utwierdzenia się w przekonaniu, że nadąża za otaczającymi nas zmianami. Jakość kształcenia zawodowego ustawicznie weryfikowana przez rynek pracy, wciąż nie wspina się na zadowalający poziom. Brak praktycznego przygotowania absolwentów usprawiedliwia się brakiem motywacji do nauki i dość powierzchownym stopniem przyswajania sobie przez nich niezbędnej wiedzy. Absolwenci są nieprzygotowani do pracy i brak im niezbędnych umiejętności a oczekiwania rynku pracy i młodych ludzi są krańcowo rozbieżne. Taki stan rzeczy jednoznacznie określa niski poziom kształcenia zawodowego, który powinien ulec zmianie.

Celem artykułu jest zarysowanie problemu i wskazanie na konieczność zastosowania podejścia coachingowego w procesie edukacji zawodowej.

Coaching jest procesem przejścia przez różne punkty widzenia siebie i swojej sytuacji, w celu wygenerowania dla poszczególnej osoby czy grupy ludzi najlepszych rozwiązań realizacji zadanego celu. To przejście od postawionego sobie pytania wychodzącego z terażniejszości do analizy różnych odpowiedzi związanych z przyszłością, pozwalających na uzyskanie opartej na zasobach człowieka lub grupy krok po kroku zaplanowanej aktywności. To zrozumienie siebie i głębszy wgląd w przyczyny podejmowania decyzji, w których kryje się samoświadomość i celowość naszego działania. To rozwijanie umiejętności i wiedzy osoby, w celu poprawy funkcjonowania w sferze zawodowej i osobistej. Coaching definiowany jest na wiele różnych sposobów. J. Witmore pisze: „Coaching to proces, który umożliwia uczenie się, rozwój a dzięki nim poprawę wyników”. Kolejną ciekawą definicję przytoczyć można za E. Parsloe, który stwierdza, że coaching „To proces, który umożliwia uczenie się, rozwój a dzięki nim i poprawę wyników”. Idąc dalej inny psycholog J. Caplan definiuje: „Coach jest współpracującym partnerem osoby uczącej się, pomaga jej osiągnąć cele, rozwiązywać problemy, uczyć się i rozwijać”.

W 1974 r. Timothy Gallwey rozpoczął szeroką dyskusję na temat coachingu, twierdząc, że najlepszym sposobem pomocy w osiągnięciu określonego celu, jest zadawanie pytań, które